

Студентська премія імені А.В. Скорохода

Сім'я Анатолія Володимировича Скорохода – його дружина І. І. Кадирова та їх діти, – виступили ініціаторами і спонсорами щорічної (принаймні на п'ять найближчих років) премії, якою мають нагороджуватись студенти вищих навчальних закладів України за кращі дослідження в галузі теорії ймовірностей. Премія покликана заохочувати студентську молодь до наукових досліджень в цій галузі.

У зв'язку з цим утворено дорадчий комітет та журі, які будуть щороку визначати переможців конкурсу на здобуття цієї премії. Розмір премії:

за перше місце	–	500 \$ USA
за друге місце	–	300 \$ USA
за третє місце	–	200 \$ USA

Роздруковані на папері роботи на конкурс слід присилати на адресу відділу теорії випадкових процесів Інституту математики НАН України з позначкою «На конкурс», або (з тією ж позначкою) електронною поштою на адресу

tsp@imath.kiev.ua

Останній день прийому робіт на здобуття премії за 2013-й рік – 30.04.2013 р. Вручення премій представником сім'ї Анатолія Володимировича планується на кінець травня 2013-го року. Переможцям буде надана можливість виступити з доповідями на семінарі відділу теорії випадкових процесів Інституту математики НАН України, а також можливість (після рецензування) опублікувати результати роботи в журналі «Theory of Stochastic Processes».

Склад дорадчого комітету

А.А. Дороговцев	–	зав. відділом Інституту математики НАН України, професор
О.К. Закусило	–	перший проректор Національного Університету ім. Тараса Шевченка, професор
О.І. Клесов	–	зав. кафедрою Національного Технічного Університету «Київський політехнічний інститут», професор
М.І. Портенко	–	провідний науковий співробітник Інституту математики НАН України, професор
М.В. Працьовитий	–	директор Фізико-математичного інституту Національного Педагогічного Університету ім. М.П. Драгоманова, професор

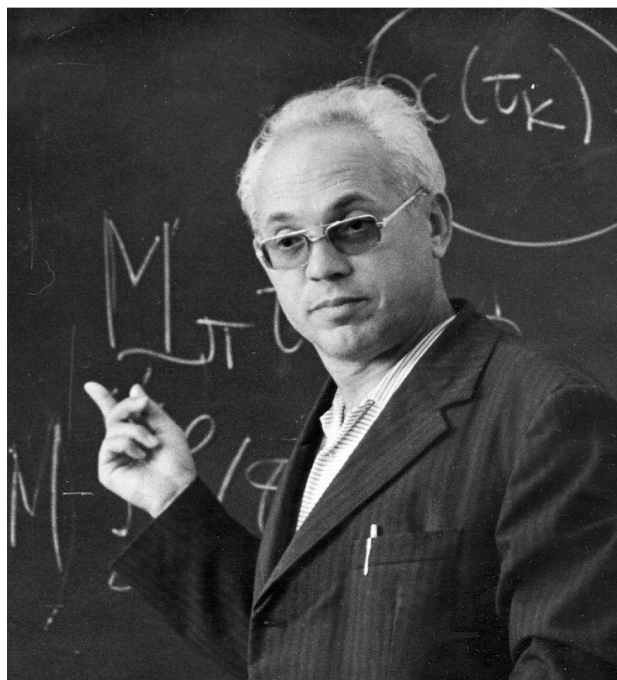
Склад журі

Голова журі:	А.Ю. Пилипенко	–	провідний науковий співробітник Інституту математики НАН України
Члени журі:	О.М. Іксанов	–	професор Національного Університету ім. Тараса Шевченка
	О.М. Кулик	–	провідний науковий співробітник Інституту математики НАН України
	Г.М. Торбін	–	професор Національного Педагогічного Університету ім. М.П. Драгоманова

Премія присвячена світлій пам'яті А.В. Скорохода. Він, закінчуючи університет в 1953 році, мав уже кілька опублікованих наукових робіт. Нижче подаємо короткий нарис про наукову та педагогічну діяльність А.В.Скорохода, написаний наприкінці минулого року, коли ще був з нами наш колега – незабутній Валерій Володимирович Булдігін.

Анатолій Володимирович Скороход – вчений і педагог

Анатолій Володимирович Скороход (1930–2011) – один з тих найвидатніших математиків другої половини 20-го сторіччя, чий праці не лише формували саму сутність сучасної математики, але й визначали напрямки подальших досліджень. Про непересічний, надзвичайно високий творчий потенціал А.В.Скорохода свідчить хоча б той факт, що значна частина понять і методів сучасного стохастичного аналізу була введена в науку саме ним. Досить лише згадати такі загальноприйняті тепер поняття як топологія Скорохода (the Skorokhod topology), простір Скорохода (the Skorokhod space), метод одного імовірнісного простору (the method of a single probability space), метод вкладення випадкових послідовностей в траєкторії неперервних процесів (the Skorokhod embedding problem), стохастичні диференціальні рівняння для процесів з границями (the Skorokhod reflecting problem), розширений стохастичний інтеграл (the Skorokhod integral), випадкові (сильні та слабкі) лінійні оператори, стохастичні напівгрупи та ін., щоб зрозуміти, якою могутньою була творча сила Анатолія Володимировича. Важливо при цьому відмітити, що деякі з цих понять стали надбанням не лише математики, а й фізики, наприклад, поняття розширеного стохастичного інтеграла (the Skorokhod integral) активно використовується в сучасних фізичних теоріях.

Будучи вихованцем Київського університету, Анатолій Володимирович пройшов аспірантуру при Московському університеті, а відтак ввібрав у себе тогочасні досягнення московської школи теорії ймовірностей, очолюваної академіком А.М.Колмогоровим. Саме в роки аспірантури (1953-56 рр.) А.В.Скороход здобув собі авторитет серед світової наукової громадськості, зумівши поставити фінальну крапку в формулюванні та доведенні загального принципу інваріантності (задача була поставлена перед ним академіком Б.В.Гнеденком – яскравим представником московської математичної школи). Цей результат А.В.Скорохода входить тепер в усі фундаментальні монографії з теорії випадкових процесів. Вражає сміливість думки та відвага, з якими молодий тоді вчений брався за проблему: адже саме тоді ним запропоновані і кілька топологій в просторі функцій без розривів другого роду, і, головне, новий оригінальний підхід до проблеми збіжності ймовірнісних розподілів (метод одного імовірнісного простору), який і привів його до успіху. Про силу враження на сучасників нових тоді ідей, запропонованих Анатолієм Володимировичем, свідчить стаття А.М.Колмогорова «О сходимости Скорохода», опублікована в журналі «Теория вероятностей и ее применения» в 1956 р., в якій найавторитетніший ймовірністик світу наводив свою інтерпретацію щойно введених А.В.Скороходом понять.

Але не лише знаменита московська імовірнісна школа вплинула на творчість А.В.Скорохода. В ній простежується також і лінія, започаткована українськими академіками М.М.Криловим та М.М.Боголюбовим (низка їх робіт 30-их років з теорії динамічних систем), що через Й.І.Гіхмана привела до створення теорії стохастичних диференціальних рівнянь – теорії, яка стала одним з найістотніших надбань всієї математики другої половини 20-го сторіччя. Вклад А.В.Скорохода в розвиток цієї теорії важко переоцінити. Його ідеї та

методи, а також отримані ним результати в теорії стохастичних диференціальних рівнянь докорінно перебудували цю теорію. Саме завдяки його працям в цій галузі Київ став Меккою для спеціалістів з теорії стохастичних диференціальних рівнянь з усього світу. Досить лише згадати про візит знаменитого французького математика П.Маллявена до Києва в 1980 р., який, за його словами, прибув сюди для встановлення наукових контактів з А.В.Скороходом, або ж про факт, що саме Анатолій Володимирович робив пленарну доповідь з теорії стохастичних диференціальних рівнянь на всесвітньому конгресі математиків у Берклі (США) в 1986 р.

В науковому доробку А.В.Скорохода понад 300 публікацій журнального типу, 23 монографії (разом з перекладами – 45), півтора десятка книг навчального та науково-популярного жанру. На початку нового сторіччя видавництво Springer-Verlag у серії “Classics in Mathematics” подало нові перевидання декількох монографій А.В.Скорохода. По монографіях та підручниках А.В.Скорохода навчалися теорії випадкових процесів майже всі спеціалісти з теорії ймовірностей в Україні, колишньому СРСР і в усьому світі.

Анатолій Володимирович завжди піклувався про розвиток на Україні теорії ймовірностей та математики взагалі. Його блискучі лекції спонукали студентів до перших спроб самостійно осмислити або довести якийсь математичний факт. Він був ректором університету юних математиків, створеного при Інституті математики НАН України. Заняття в цьому університеті сприяли вибору його слухачами математики як майбутньої професії. Анатолій Володимирович був керівником кількох наукових семінарів, які були справжніми творчими лабораторіями, і кожен, хто прагнув займатись стохастикою, намагався виступити на його семінарі. Під безпосереднім керівництвом А.В.Скорохода захищено 56 кандидатських дисертацій, 17 його учнів стали докторами наук. Таким чином, сучасна українська школа теорії ймовірностей, відома далеко за межами нашої країни, завдячує своїм авторитетом, значною мірою, науковій та педагогічній діяльності А.В.Скорохода.

Математичний талант Анатолія Володимировича приваблював яскравістю та глибиною мислення. Він завжди займався лише тим, що вважав новим та цікавим. Тому А.В.Скороход є засновником багатьох нових напрямків досліджень у теорії випадкових процесів. Відомий американський математик Г. Маккін в одній зі своїх книг, сформулювавши одну з теорем, продовжує такими словами: «Наступне вишукане доведення цієї теореми належить А.В.Скороходу». Думається, що означення «вишуканий», «витончений» можна вживати до багатьох побудов Анатолія Володимировича, до ходу його думки при доведенні тих чи інших тверджень.

В. В. Булдігін

А. А. Дороговцев

М. І. Портенко